

**PROGRAMACIÓN  
DA MATERIA DE  
TROMPETA PARA  
O CURSO  
2007/2008**

CONSERVATORIO PROFESIONAL DE MÚSICA DE OURENSE.

## COMPOSICIÓN DO DEPARTAMENTO DE VENTO METAL.

O Departamento de vento metal está formado polas especialidades seguintes:

TROMPA: RAFAEL MAÑEZ MARTORELL.

TROMPETA: RUBÉN FREIRE BERMÚDEZ.

TROMBÓN: ANTONIO CANEDA ZAMAR.

TUBA: MANUEL RAMILO.

## INTRODUCCIÓN.

A presente Programación Didáctica baséase na secuenciación de obxectivos, contidos e criterios de avaliación realizada a partir do currículo oficial vixente (LOE para todos os cursos coa excepción de 5º e 6º de GM. Que se rexerán durante este curso pola LOGSE) para a materia de trompeta. Nela relaciónanse os elementos básicos do currículo, a metodoloxía, e o tratamento do ANEE.

Incluiranse máis tarde, diversas anotacións tendo en conta que o P.E.C. que está en elaboración, incluíndo os criterios para a elaboración da secuencia, o marco legal, as características do alumnado, a súa procedencia, a súa idade, o grao de coñecementos, etc?

A programación realizouse seguindo os principios que se atopan no Regulamento Orgánico dos I.E.S., e que afirma que debe incluír: a) Os obxectivos e os contidos. b) A forma en que se incorporan os temas transversais do currículo. c) A organización e secuenciación dos contidos. d) A metodoloxía que se vai a aplicar. e) Os criterios, estratexias e procedementos de avaliación da aprendizaxe. f) Os materiais e recursos didácticos que se van a utilizar. g) As medidas de atención á diversidade.

## OBXECTIVOS XERAIS DO GRAO ELEMENTAL NOS ENSINOS DE MÚSICA.

Ou grao elemental das ensinanzas de música ha contribuír a desenvolver

non alumnado as seguintes capacidades:

- a) Apreciar a importancia da música como linguaxe artística e medio de expresión cultural das poboas e das persoas.
- b) Expresarse con sensibilidade musical e estética para interpretar a música de diferentes épocas e estilos, gozar con ela e enriquecer as propias posibilidades de comunicación e de realización persoal.
- c) Coñecer e valorar a importancia da respiración e do dominio do propio corpo non desenvolvemento da técnica instrumental, da calidade do son e da interpretación.
- d) Relacionar os coñecementos musicais coas características da escritura e da literatura do instrumento da especialidade, coa finalidade de adquirir as bases que permitan desenvolver a interpretación artística.
- e) Interpretar en público, coa necesaria seguridade en se mesmo, para vivir a música como medio de comunicación.
- f) Interpretar música en grupo habituándose a escoitar outras voces ou instrumentos, e adaptarse harmonicamente ao conxunto.
- g) Ser consciente da importancia do traballo individual e adquirir a capacidade de escoitarse e ser crítico consigo mesmo.
- h) Valorar o silencio como elemento indispensable para o desenvolvemento da concentración, a audición interna e o pensamento musical.
- i) Ser consciente da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.

j) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable non enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

#### OBXECTIVOS XERAIS PARA OS INSTRUMENTOS DE VENTO METAL NEL GRADO ELEMENTAL.

Ou ensino de instrumentos de vento metal non grao elemental terá como obxectivo contribuír a desenvolver non alumnado as capacidades seguintes:

- a) Adoptar unha posición corporal que permita respirar con naturalidade e que favoreza a correcta colocación do instrumento e a coordinación entre ambas as mans.
- b) Controlar o aire mediante a respiración diafragmática e os músculos que forman a embocadura, de xeito que posibilite unha correcta emisión, afinación, articulación e flexibilidade do son.
- c) Saber utilizar con precisión os reflexos necesarios para corrixir automaticamente a afinación das notas e a calidade do son.
- d) Coñecer as características e as posibilidades sonoras do instrumento e sabelas utilizar, dentro das esixencias do nivel, tanto na interpretación individual como na de conxunto.
- e) Demostrar unha sensibilidade auditiva que permita o control permanente da afinación e o perfeccionamento continuo da calidade sonora.

f) Interpretar un repertorio básico integrado por obras representativas de diferentes estilos, dunha dificultade acorde con este nivel.

#### CONTIDOS XERAIS PARA OS INSTRUMENTOS DE VENTO METAL NEL GRADO ELEMENTAL.

- a) Práctica da relaxación e da respiración para o desenvolvemento da capacidade pulmonar.
- b) Fortalecemento dos músculos faciais.
- c) Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa para a obtención dunha boa calidade de son.
- d) Estudos de emisión do son.
- e) Principios básicos de dixitación.
- f) Práctica das articulacións.
- g) Traballo da dinámica.
- h) Desenvolvemento da flexibilidade dos beizos, coa práctica de intervalos ligados e con posicións fixas.
- i) Estudo da boquilla.
- k) Utilización de instrumentos afíns que, por tamaño, faciliten a posterior aprendizaxe da tuba, do trombón (bombardino ou trombón de pistóns) e da trompeta (cornetín ou corneta de pistóns).
- l) Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- m) Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces.
- n) Lectura á vista de obras ou fragmentos sinxelos.
- ñ) Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus niveis (motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc.), para

chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva.

ou) Selección progresiva canto ao grao de dificultade de exercicios, estudos e obras de repertorio que se consideren útiles para ou desenvolvemento conxunto da capacidade musical e técnica do alumnado.

p) Práctica de conxunto.

#### CRITERIOS DE AVALIACIÓN XERAIS PARA OS INSTRUMENTOS DE VENTO METAL NEL GRADO ELEMENTAL.

a) Ler textos a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumnado para desenvolverse con certo grao de autonomía na lectura dun texto.

b) Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, a afinación, a articulación e ou fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.

c) Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.

d) Describir logo dunha audición os trazos característicos das obras escoitadas. Con este criterio, pretender avaliar a capacidade para percibir e relacionar cos coñecementos adquiridos

vos aspectos esenciais de obras que ou alumnado poida entender segundo o seu nivel de desenvolvemento cognitivo e afectivo, aínda que non as interprete por seren novas para o ou por resultaren aínda inabordables pola súa dificultade técnica.

e) Amosar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é capaz de aplicar non seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.

f) Interpretar en público, como solista e de memoria, obras representativas do seu nivel non instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.

g) Actuar como membro dun grupo e manifestar a capacidade de tocar ou cantar, ao mesmo tempo que escoita e adáptase ao resto dos instrumentos ou das voces. Este criterio de avaliación presta atención á capacidade do alumnado para adaptar a súa afinación, precisión rítmica, dinámica, etc., á dos seus compañeiros ou compañeiras nun traballo común.

## PRIMEIRO CURSO DE GRAO ELEMENTAL.

### OBXECTIVOS:

O ensino durante o primeiro curso, terá como obxectivo contribuír a desenvolver nos alumnos as seguintes capacidades:

- a) Iniciar ao alumno na importancia da música como mensaxe artística.
- b) Iniciar ao alumno no coñecemento das características básicas do instrumento.
- c) Iniciar ao alumno nos aspectos fundamentais da técnica instrumental
- d) Adoptar unha posición corporal que lle permita respirar con naturalidade e que favoreza a correcta colocación do instrumento e a coordinación entre ambas as mans.
- e) Valorar o silencio como elemento indispensable para o desenvolvemento da concentración.

### CONTIDOS:

- a) Desenvolvemento da sensibilidade auditiva.
- b) Estudo básico do funcionamento do instrumento.
- c) Principios básicos da respiración, tipos, exercicios?
- d) Elección e estudo da boquilla.
- e) Colocación do corpo, do instrumento e da boquilla nos beizos.
- f) Principios básicos da digitación e as posicións.
- g) Emisión do son.
- h) Fortalecemento dos músculos faciais.
- i) Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces.
- j) Adestramento permanente e progresivo da memoria.

k) Práctica de conxunto sobre repertorio de cámara adaptado ao seu nivel.

#### CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

A avaliación do primeiro curso será continua. Virá determinada polo seguimento e control por parte do profesor dos progresos e nivel alcanzado ata final de curso. Para que o alumno obteña unha cualificación que lle permita o pase ao segundo curso pedirase ao alumno os seguintes criterios:

- a) Adquirir unha posición corporal normal.
- b) Coñecer a respiración diafragmática.
- c) Producir un son relaxado e flexible desde un Do grave ata o seu oitava superior.
- d) Coñecer as posicións dentro do rexistro medio do instrumento.
- e) Dominar o programa do curso.

#### METODOLOXÍA:

- Aprende tocando a trompeta. Autor: Peter Wastall. Editorial Mundimúsica.
- Lle trompette en Herbe. Autor: François daneels. Editorial Schott.
- Embochure builder. Autor : Lowell little. Editorial Warner Bros.
- Technical Studies for the Cornet. Autor: H. L. Clarke. Editorial Carl Fischer.

Leccións da 1 á 20.

- Warm-ups Studies. Autor: James Stamp. Editorial Bim.

#### ESTILO E INTERPRETACIÓN CON ACOMPAÑAMENTO DE PIANO:

- Ver`'s l?avenir. Autor: L. Picavais. Editorial Billaudot.
- Premier succès. Autor: L. Picavais. Editorial Billaudot.
- Au chateau de chantilly. Autor : W. Van Dorsselaer. Editorial Billaudot.
- Lles Olympiades. Autor: W. Van Dorsselaer. Editorial Billaudot.

Contidos Mínimos:

- a) Desenvolvemento da sensibilidade auditiva.
- b) Principios básicos da respiración, tipos, exercicios?
- c) Colocación do corpo, do instrumento e da boquilla nos beizos.
- d) Principios básicos da digitación e as posicións.

## SEGUNDO CURSO DE GRAO ELEMENTAL.

### OBXECTIVOS:

O ensino durante o segundo curso, terá como obxectivo contribuír a desenvolver nos alumnos os obxectivos indicados no primeiro curso ampliados:

- a) Practicar diferentes articulacións (posición fixa,?)
- b) Ampliar a tesitura tanto no grave como no agudo.
- c) Practicar as escalas maiores e menores ata 2 alteracións.

### CONTIDOS:

Ampliación de todos os contidos do curso anterior:

- a) Iniciación á práctica de exercicios de memoria e lectura a primeira vista.
- b) Adestramento progresivo e permanente da memoria mediante o estudo de escalas maiores e menores (natural, harmónica, melódica,?), arpegios e intervalos ata 2 alteracións con distintas articulacións.
- c) Desenvolvemento da flexibilidade dos beizos.
- d) Desenvolvemento da sensibilidade auditiva.
- e) Iniciación á dinámica e a agónica.
- f) Selección progresiva de exercicios e estudos útiles para o desenvolvemento musical e técnico do alumno.
- g) Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces.

### CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

A avaliación do segundo curso será continua. Virá determinada polo

seguimento e control por parte do profesor dos progresos e nivel alcanzado ata final de curso. Para que o alumno obteña unha cualificación que lle permita o pase ao terceiro curso pedirase ao alumno os seguintes criterios:

- a) Posición corporal perfecta, de pé e sentado.
- b) Utilizar a respiración diafragmática de acordo co nivel.
- c) Coñecer as digitaciones e posicións usuais do rexistro grave e medio.
- d) Producir un son relaxado e flexible en ámbito de oitava e media.
- e) Dominar o programa do curso.

#### METODOLOXÍA:

- Aprende tocando a trompeta. Autor: Peter Wastall. Editorial Mundimúsica.
- Lle trompettiste en Herbe. Autor: François daneels. Editorial Schott.
- Embochure builder. Autor : Lowell little. Editorial Warner Bros.
- Warm-ups Studies. Autor: James Stamp. Editorial Bim.
- Technical Studies for the Cornet. Autor: H. L. Clarke. Editorial Carl Fischer.

#### Estudo 1.

- Estudos prácticos para trompeta. Autor: R. W. Getchell. Editorial Warner Bros.
- Método completo para trompeta. Autor: J.B. Arban. Editorial Música Moderna:

Primeiros estudos (páxina 11-22) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 ao 50.

Estudos do ligado (páxina 39-41) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 ao 12.

Flexibilidade (páxina 42) \_\_\_\_\_ Exercicios 16 e 17.

- Método de Escalas. 2 alteracións.

#### ESTILO E INTERPRETACIÓN CON ACOMPAÑAMENTO DE PIANO:

- Minute. Autor: F. Constant. Editorial Leduc.

- Intermazzo. Autor: J. Feld. Editorial Leduc.
- Andante et Allegro cómodo. Autor: E. Baudrier. Editorial Billaudot.
- Ten Miniaturas. Autor: E. Gregson. Editorial Brass Wind.
- Spoirs. Autor: E. Baudrier. Editorial Billaudot.

Contidos Mínimos:

- a) Adestramento progresivo e permanente da memoria mediante o estudo de escalas maiores e menores (natural, harmónica, melódica,?), arpegios e intervalos ata 2 alteracións con distintas articulacións.
- b) Desenvolvemento da flexibilidade dos beizos.
- c) Selección progresiva de exercicios e estudos útiles para o desenvolvemento musical e técnico do alumno.
- d) Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces.

TERCEIRO CURSO DE GRAO ELEMENTAL.

OBXECTIVOS:

O ensino durante o terceiro curso, terá como obxectivo contribuír a desenvolver nos alumnos os obxectivos indicados no primeiro e segundo cursos ampliados:

- a) Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces.
- b) Saber utilizar os reflexos necesarios para corrixir a afinación e a calidade do son dentro do nivel.
- c) Demostrar unha sensibilidade auditiva que permita o control permanente da afinación e o perfeccionamento da calidade sonora dentro do nivel.
- d) Interpretar en público con seguridade adecuada ao nivel.
- e) Desenvolver a capacidade de memorización de fragmentos musicais.
- f) Análise básica de pequenas obras musicais.
- g) Desenvolvemento no seu conxunto da capacidade musical e técnica

mediante a interpretación de obras con acompañamento de piano.

h) Practicar as escalas maiores e menores ata 3 alteracións.

#### CONTIDOS:

Ampliación dos contidos dos cursos anteriores.

- a) Fortalecemento dos músculos faciais.
- b) Práctica de distintas articulacións.
- c) Iniciación á comprensión e análise de estruturas musicais sinxelas.
- d) Coñecemento teórico dos instrumentos afíns.
- e) Desenvolvemento dos rexistros grave e agudo. Adestramento progresivo e permanente da memoria mediante o estudo de escalas maiores e menores (natural, harmónica, melódica,?), arpegios e intervalos ata 2 alteracións con distintas articulacións.
- f) Estudo de obras con acompañamento de piano.

#### CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

A avaliación do terceiro curso será continua. Virá determinada polo seguimento e control por parte do profesor dos progresos e nivel alcanzado ata final de curso. Para que o alumno obteña unha cualificación que lle permita o pase ao cuarto curso pedirase ao alumno os seguintes criterios:

- a) Coñecemento e utilización da respiración diafragmática acorde co nivel.
- b) Dominio das digitacións ou posicións usuais do rexistro grave, medio e agudo.
- c) Dominio na utilización das bombas de afinación.
- d) Coñecemento de distintas digitacións ou posicións para a obtención dun mesmo son.
- e) Interpretación de fragmentos musicais de memoria e lectura a primeira vista.

f) Interpretación de obras con acompañamento de piano.

g) Interpretación en público de obras como solista e en grupo adecuadas ao nivel.

h) Dominio do programa do curso.

#### METODOLOXÍA:

- Lle trompette en Herbe. Autor: François daneels. Editorial Schott.

- Embochure builder. Autor : Lowell little. Editorial Warner Bros.

- Warm-ups Studies. Autor: James Stamp. Editorial Bim.

- Technical Studies for the Cornet. Autor: H. L. Clarke. Editorial Carl Fischer.

Estudos 1 e 2.

- Estudos prácticos para trompeta. Autor: R. W. Getchell. Editorial Warner Bros.

- Lyrical Studies for the Trumpet. Autor: Concone. Editorial The Brass Press.

Leccións 1 a 6.

- Método completo para trompeta. Autor: J.B. Arban. Editorial Música Moderna:

Primeiros estudos (páxina 20 a 22) \_\_\_\_\_ Exercicios 41 a 50.

Estudos sobre as síncopas (páxina 23 a 25) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 12.

Corcheas con puntillo e semicorcheas (páxina 26 a 31) \_\_\_\_\_ Exercicios 13 a 27.

Estudos en 6/8 (páxina 32 a 36) \_\_\_\_\_ Exercicios 28 a 38.

Estudos do ligado (páxina 39 a 41) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 15.

Flexibilidade (páxina 42 e 43) \_\_\_\_\_ Exercicios 16 a

19.

Corcheas articuladas (páxina 48 e 50) \_\_\_\_\_ Exercicios 31 a 36 e 43 a

48.

- Método de Escalas. 3 alteracións.

## ESTILO E INTERPRETACIÓN CON ACOMPAÑAMENTO DE PIANO.

- Gamiere. Autor: G. Friboulet. Editorial Leduc.
- Sonata en Fa. Autor: A. Corelli. Editorial Billaudot.
- Intrada et Rigaudon. Autor: H. Purcell. Editorial Billaudot.
- Sonata. Autor: F. Veracini. Editorial Billaudot.
- Andante et allegro moderato. Autor: R. Gaudron. Editorial Billaudot.

### Contidos Mínimos:

- a) Fortalecemento dos músculos faciais.
- b) Desenvolvemento dos rexistros grave e agudo. Adestramento progresivo e permanente da memoria mediante o estudo de escalas maiores e menores (natural, harmónica, melódica,?), arpegios e intervalos ata 2 alteracións con distintas articulacións.
- c) Práctica de distintas articulacións.

## CUARTO CURSO DE GRAO ELEMENTAL.

### OBXECTIVOS:

- a) Adoptar unha posición corporal que permita respirar con naturalidade e que favoreza a correcta colocación do instrumento e a coordinación entre ambas as mans.
- b) Controlar o aire mediante a respiración diafragmática e os músculos que forman a embocadura, de xeito que posibilite unha correcta emisión, afinación, articulación e flexibilidade do son.
- c) Saber utilizar con precisión os reflexos necesarios para corrixir automaticamente a afinación das notas e a calidade do son.

d) Coñecer as características e as posibilidades sonoras do instrumento e sabelas utilizar, dentro das esixencias do nivel, tanto na interpretación individual como na de conxunto.

e) Demostrar unha sensibilidade auditiva que permita o control permanente da afinación e o perfeccionamento continuo da calidade sonora.

f) Interpretar un repertorio básico integrado por obras representativas de diferentes estilos, dunha dificultade acorde con este nivel.

#### CONTIDOS:

a) Práctica da relaxación e da respiración para o desenvolvemento da capacidade pulmonar.

b) Fortalecemento dos músculos faciais.

c) Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa para a obtención dunha boa calidade de son.

d) Estudos de emisión do son.

e) Principios básicos de dixitación.

f) Práctica das articulacións.

g) Traballo da dinámica.

h) Desenvolvemento da flexibilidade dos beizos, coa práctica de intervalos ligados e con posicións fixas.

i) Estudo da boquilla.

k) Utilización de instrumentos afíns que, por tamaño, faciliten a posterior aprendizaxe da tuba, do trombón (bombardino ou trombón de pistóns) e da trompeta (cornetín ou corneta de pistóns).

- l) Adestramento permanente e progresivo dá memoria.
- m) Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces.
- n) Lectura á vista de obras ou fragmentos sinxelos.
- ñ) Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus niveis (motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc.), para chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva.
- ou) Selección progresiva canto ao grao de dificultade de exercicios, estudos e obras de repertorio que se consideren útiles para ou desenvolvemento conxunto dá capacidade musical e técnica do alumnado.
- p) Práctica de conxunto.

#### CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

- a) Ler textos a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumnado para desenvolverse con certo grao de autonomía na lectura dun texto.
- b) Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, a afinación, a articulación e ou fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través dá memoria, a correcta aplicación dúas coñecementos teórico-prácticos dá linguaxe musical.
- c) Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade

do alumnado para empregar ou tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.

d) Describir logo dunha audición vos trazos característicos das obras escoitadas. Con este criterio, pretender avaliar a capacidade para percibir e relacionar cos coñecementos adquiridos vos aspectos esenciais de obras que ou alumnado poida entender segundo o seu nivel de desenvolvemento cognitivo e afectivo, aínda que non as interprete por seren novas para o ou por resultaren aínda inabordables pola súa dificultade técnica.

e) Amosar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se ou alumnado é capaz de aplicar non seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.

f) Interpretar en público, como solista e de memoria, obras representativas do seu nivel non instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.

g) Actuar como membro dun grupo e manifestar a capacidade de tocar ou cantar, ao mesmo tempo que escoita e adáptase ao resto dos instrumentos ou das voces. Este criterio de avaliación

presta atención á capacidade do alumnado para adaptar a súa afinación, precisión rítmica, dinámica, etc., á dous seus compañeiros ou compañeiras nun traballo común.

#### METODOLOXÍA:

- Lle trompette en Herbe. Autor: François daneels. Editorial Schott.
- Embochure builder. Autor : Lowell little. Editorial Warner Bros.
- Warm-ups Studies. Autor: James Stamp. Editorial Bim.
- Technical Studies for the Cornet. Autor: H. L. Clarke. Editorial Carl Fischer.

Estudos 1, 2 e 3.

- Estudos prácticos para trompeta. Autor: R. W. Getchell. Editorial Warner Bros.
- Lyrical Studies for the Trumpet. Autor: Concone. Editorial The Brass Press.

Leccións 7 a 13.

- Método completo para trompeta. Autor: J.B. Arban. Editorial Música Moderna:  
Flexibilidade (páxina 42 a 44) \_\_\_\_\_ Exercicios 16 a 22.

Semicorcheas articuladas (páxinas 49, 51-56) \_\_\_\_ Exercicios 37 a 42 e 49 a 69.

Escalas (páxina 59 a 74) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 69.

Escalas menores (páxina 75) \_\_\_\_\_ Exercicios 70 a 78.

Escalas e tresillos cromáticos (76 a 86) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 31.

Preparación ao gruppetto (páxina 91 a 98) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 23.

Estudos de intervalos (páxina 125 a 126) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 e 2.

Tresillos (páxina 132 a 136) \_\_\_\_\_ Exercicios 13 a 27.

Arpegios maiores e menores (páxina 142 a 143) \_\_\_\_\_ Exercicios 48 e 49.

Arpegios de 7ª de dominante (páxina 147) \_\_\_\_\_Exercicio 53.

Dobre picado (páxina 175 a 177) \_\_\_\_\_Exercicios 1 a 14.

Triplo picado (páxina 155 a 159) \_\_\_\_\_Exercicios 1 a 17.

- Método de Escalas. 4 alteracións.

#### ESTILO E INTERPRETACIÓN CON ACOMPAÑAMENTO DE PIANO.

- Peza para concurso. Autor: L. Picavais. Editorial Billaudot.

- Fantasieta. Autor: M. Bitsch. Editorial Billaudot.

- Suite Nº2 . Autor: G. P. Teleman. Editorial Billaudot.

- Badinage. Autor: E. Bozza. Editorial Leduc.

- Arlequinada. Autor: A. Beauchamp. Editorial Leduc.

- Sonata en Sib. Autor: J. B. Laeillet. Ed.Billaudot.

#### OBXECTIVOS XERAIS DO GRAO MEDIO NOS ENSINOS DE MÚSICA.

O grao medio dos ensinos de música terá como obxectivo contribuír a desenvolver nos alumnos as seguintes capacidades:

- a) Habitarse a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver vos propios criterios interpretativos.
- b) Desenvolver a sensibilidade artística e ou criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.
- c) Analizar e valorar a calidade dá música.
- d) Coñecer valóresvos dá música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para ou desenvolvemento persoal.
- e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir ou goce dá música.
- f) Coñecer e empregar con precisión ou vocabulario específico relativo aos conceptos científicos dá música.

g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.

h) Tomar consciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.

i) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

#### OBXECTIVOS ESPECÍFICOS PARA OS INSTRUMENTOS DE VENTO METAL NO GRADO MEDIO.

As ensinanzas dos instrumentos de vento-metal (trompa, trompeta, trombón, tuba) dos estudos profesionais de música terán como obxectivo contribuír a desenvolver no alumnado as seguintes capacidades:

a) Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento.

b) Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: dixitación, articulación, fraseo, etc.

c) Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas das diversas épocas e estilos, de dificultade adecuada a este nivel.

d) Practicar a música de conxunto, en formacións camerísticas de diversa configuración e desempeñando papeis de solista con orquestra en obras de dificultade media, desenvolvendo así o sentido da interdependencia dos respectivos labores.

e) Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria

- f) Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior vos coñecementos musicais para a improvisación co instrumento
- g) Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da historia da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.

#### CONTIDOS XERAIS PARA OS INSTRUMENTOS DE VENTO METAL NEL GRADO MEDIO.

- a) Desenvolvemento da velocidade en toda a extensión do instrumento.
- b) Estudo do rexistro agudo.
- c) Estudo dos ornamentos (trino, grupetos, apoios, mordentes, etc.).
- d) Estudo da literatura solista do instrumento adecuada a este nivel.
- e) Afondamento en todo ou referente á articulación: estudo do dobre e triplo picado.
- f) Traballo de todos os elementos que interveñen non fraseo musical: liña, cor e expresión adecuándovos aos diferentes estilos, con especial atención ao seu estudo nos tempos lentos.
- g) Perfeccionamento da igualdade sonora e tímbrica nos diferentes rexistros.
- h) Iniciación á interpretación da música contemporánea e ao coñecemento das seus grafías e efectos.
- i) Estudo dos instrumentos afíns (fliscorno, bombardino e trombón alto e baixo).
- k) Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- l) Práctica da lectura a vista.

m) Audicións comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas diferentes versións.

n) Práctica de conxunto.

#### CRITERIOS DE AVALIACIÓN XERAIS PARA EL GRADO MEDIO.

a) Utilizar ou esforzo muscular, a respiración e relaxación adecuados ás esixencias da execución instrumental. Con este criterio pretender avaliar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre vos indispensables esforzos musculares que require a execución instrumental e o grao de relaxación necesaria para evitar tensións que conduzan a unha perda de control na execución.

b) Demostrar o dominio na execución de estudos e obras sen desligar vos aspectos técnicos dos musicais. Este criterio avalía a capacidade de relacionar vos coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.

c) Demostrar sensibilidade auditiva na afinación e non uso das posibilidades sonoras do instrumento. Mediante este criterio pretender avaliar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.

d) Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio. Con este criterio pretender avaliar a autonomía do alumnado e a súa competencia para emprender o estudo individualizado e a resolución dos problemas que se lle susciten non estudo.

e) Demostrar solvencia na lectura a primeira vista e capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento. Este criterio avalía a competencia

progresiva que adquira ou alumnado na lectura a primeira vista así como a súa desenvoltura para abordar a improvisación non instrumento aplicando vos coñecementos adquiridos.

f) Interpretar obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo.

Tratar de avaliar ou coñecemento que ou alumnado posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grao de sensibilidade e imaxinación para aplicar vos criterios estéticos correspondentes.

g) Interpretar de memoria obras do repertorio solista de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valorar o dominio e a comprensión que ou alumnado posúe das obras, así como a capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.

h) Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical. Este criterio avalía o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.

i) Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que ou alumnado alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade de autocrítica.

k) Presentar en público un programa adecuado ao seu nivel demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio pretender avaliar a capacidade de autocontrol e grao de madureza da súa personalidade artística.

## PRIMEIRO E SEGUNDO CURSO DE GRAO MEDIO.

### OBXECTIVOS:

O ensino durante o primeiro e segundo cursos, terá como obxectivo contribuír a desenvolver nos alumnos as seguintes capacidades:

- a) Aplicar e desenvolver no seu conxunto, a técnica e as posibilidades sonoras do instrumento.
- b) Utilizar progresivamente por parte do alumno dos seus coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación, articulación, fraseo, etc?
- c) Profundar progresivamente en todos os aspectos fundamentais da técnica do instrumento.
- d) Controlar a afinación.
- e) Interpretar un repertorio básico integrado por obras representativas de diferentes estilos, dunha dificultade acorde tonel nivel do curso e con acompañamento de piano.
- f) Controlar as capacidades na interpretación en público.
- g) Adquirir hábitos de estudo eficaces.
- h) Coñecer os diferentes tipos de trompeta e algúns aspectos básicos sobre a súa historia.

### CONTIDOS:

- a) Estudo da técnica no seu conxunto.
- b) Traballo da velocidade.
- c) Perfeccionamento dos diferentes tipos de ataque.
- d) Desenvolvemento da sensibilidade auditiva.
- e) Inicio no estudo da ornamentación.

- f) Traballo das escalas ata 7 alteracións.
- g) Adestramento da memoria.
- h) Estudo de nótalas pedais.
- i) Profundar no estudo da agónica, dinámica e a lectura vista.
- j) Traballo da igualdade sonora nos distintos rexistros.

#### CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

A avaliación do primeiro e segundo cursos de grao medio será continua aínda que se o alumno non supera algún dos 2 cursos, terá dereito a un exame no mes de setembro. A avaliación do alumno virá determinada polo seguimento e control por parte do profesor dos progresos e nivel alcanzado ata final de curso. Para que o alumno obteña unha cualificación que lle permita o pase ao curso seguinte pedirase ao alumno os seguintes criterios:

- a) Utilizar o esforzo muscular e a respiración adecuada á execución instrumental adecuados a este nivel.
- b) Coñecer as digitacións ou posicións complementarias completas.
- c) Producir un son claro, relaxado e flexible nos rexistros grave, medio e agudo, ampliando este último rexistro.
- d) Emitir de forma clara e segura.
- e) Controlar a lectura vista acorde co nivel.
- f) Interpretar obras de distintas épocas e estilos, como solista e en grupo, adecuadas ao nivel e con acompañamento de piano.
- g) Mostrar autonomía progresiva na resolución de problemas técnicos e interpretativos.
- h) Interpretar unha obra de memoria.
- i) Dominar o programa do curso.

## METODOLOXÍA:

- Embochure builder. Autor : Lowell little. Editorial Warner Bros.

- Warm-ups Studies. Autor: James Stamp. Editorial Bim.

- Technical Studies for the Cornet. Autor: H. L. Clarke. Editorial Carl Fischer.

Estudos 4 e 5.

- Lyrical Studies for the Trumpet. Autor: Concone. Editorial The Brass Press.

Leccións 14 a 25.

- Método completo para trompeta. Autor: J.B. Arban. Editorial Música Moderna:

Flexibilidade (páxina 42 a 44) \_\_\_\_\_ Exercicios 16 a

30.

Semicorcheas articuladas (páxinas 49, 51-56) \_\_\_\_ Exercicios 37 a 42 e 49 a 69.

Escalas (páxina 59 a 74) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 69.

Escalas menores (páxina 75) \_\_\_\_\_ Exercicios 70 a

78.

Escalas e tresillos cromáticos (76 a 86) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 31.

Preparación ao gruppetto (páxina 91 a 98) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 23.

Gruppetto (páxina 99 a 101) \_\_\_\_\_ Exercicios 24 a 29.

Dobre apoyatura (páxina 104 -105) \_\_\_\_\_ Exercicios 36 a 43.

Apoyatura simple (páxina 106 -107) \_\_\_\_\_ Exercicios 44 a 47.

Mordentes (páxina 108 ? 109) \_\_\_\_\_ Exercicios 48 a 54.

Portamento (páxina 110 - 111) \_\_\_\_\_ Exercicios 55 a 59.

Preparación ao trino (Páxina 111 a 113) \_\_\_\_\_ Exercicios 60 a 67.

Trinos (páxina 114 ? 115) \_\_\_\_\_ Exercicios 68 a 71.

Estudos de intervalos (páxina 127-128) \_\_\_\_\_ Exercicios 3 e 4.

Tresillos (páxina 132 a 136) \_\_\_\_\_ Exercicios 13 a 27.

Semicorcheas (páxina 137 a 141) \_\_\_\_\_ Exercicios 28 a 47.

Arpegios maiores e menores (páxina 144 a 145) \_\_\_\_\_ Exercicios 50 e 51.

Arpegios de 7ª de dominante (páxina 148) \_\_\_\_\_ Exercicio 54.

Arpegios de 7ª de diminuída (páxina 149) \_\_\_\_\_ Exercicio 55.

Dobre picado (páxina 175 a 179) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 23.

Triplo picado (páxina 160 a 165) \_\_\_\_\_ Exercicios 18 a 46.

Ligado no picado (páxina 183 - 184) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 8.

- Método de Escalas 7 alteracións.

#### ESTILO E INTERPRETACIÓN CON ACOMPAÑAMENTO DE PIANO.

- Der Liebenstraum. Autor: Th. Hoch. Editorial Rühle

- Lied et Scherzo. Autor: J. Albrespic. Editorial Billaudot.

- Pavane. Autor: M. Ravel. Editorial I. M. Company.

- Andante et Scherzo. Autor: Barat. Editorial Leduc.

- Prelude et Allegro. Autor: F. Andrieu. Editorial Musicais F. Andrieu.

- Sonata. Autor: Veracini. Ed. Billaudot.

Contidos mínimos para o primeiro curso:

a) Estudo da técnica no seu conxunto.

b) Perfeccionamento dos diferentes tipos de ataque.

c) Traballo das escalas ata 7 alteracións.

d) Estudo de nótalas pedais.

e) Traballo da igualdade sonora nos distintos rexistros.

Contidos mínimos para o segundo curso:

f) Estudo da técnica no seu conxunto.

g) Traballo da velocidade.

h) Estudo de nótalas pedais.

- i) Profundar no estudo da agónica, dinámica e a lectura vista.
- j) Traballo da igualdade sonora nos distintos rexistros.

#### PROBA EXTRAORDINARIA DE SETEMBRO:

- Escalas maiores e menores ata 7 alteracións de memoria.
- Repentización dun fragmento musical proposto polo tribunal.
- O alumno deberá mostrar o dominio dos exercicios executando aqueles que o tribunal estime oportuno dos presentes na programación.
- Interpretación dunha obra elixida polo tribunal, das expostas no programa de estudos, con acompañamento do piano.
- Interpretación dunha obra de libre elección, das expostas no programa de estudos, con acompañamento de piano e de memoria.

#### SEGUNDO E TERCEIRO CURSO DE GRAO MEDIO.

#### OBXECTIVOS:

O ensino durante o terceiro e cuarto curso, terá como obxectivo contribuir a desenvolver nos alumnos as seguintes capacidades:

- a) Aplicar e desenvolver no seu conxunto, a técnica e as posibilidades sonoras do instrumento.
- b) Utilizar progresivamente por parte do alumno dos seus coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación, articulación, fraseo, etc?
- c) Profundar progresivamente en todos os aspectos fundamentais da técnica do instrumento.
- d) Relacionar os coñecementos técnicos e teóricos na interpretación.
- e) Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes estilos, dunha dificultade acorde tonel nivel do curso e con acompañamento de

piano.

f) Controlar as capacidades na interpretación en público.

g) Coñecer as distintas formas de interpretación nas diferentes épocas da historia da música.

h) Coñecer os diferentes tipos de trompeta e algúns aspectos básicos sobre a súa historia.

i) Saber analizar as obras do curso.

CONTIDOS:

a) Estudo da técnica no seu conxunto.

b) Traballo do transporte.

c) Perfeccionamento dos diferentes tipos de ataque.

d) Análise básica das obras programadas.

e) Estudo dos instrumentos afíns.

f) Traballo das escalas ata 7 alteracións.

g) Desenvolvemento da sensibilidade auditiva.

h) Adestramento da memoria.

i) Profundar no estudo da agónica, dinámica e a lectura vista.

j) Perfeccionamento da igualdade sonora e tímbrica nos distintos rexistros.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

A avaliación do terceiro e cuarto curso de grao medio será continua aínda que se o alumno non supera algún dos 2 cursos, terá dereito a un exame no mes de setembro. A avaliación do alumno virá determinada polo seguimento e control por parte do profesor dos progresos e nivel alcanzado ata final de curso.

Para que o alumno obteña unha cualificación que lle permita o pase ao curso seguinte pedirase ao alumno os seguintes criterios:

- a) Utilizar o esforzo muscular e a respiración adecuada á execución instrumental adecuados a este nivel.
- b) Demostrar o dominio na execución dos estudos e obras sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.
- c) Producir un son claro, relaxado e flexible nos rexistros grave, medio e agudo, ampliando este último rexistro.
- d) Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical.
- e) Dominar a lectura vista e o transporte acorde co nivel.
- f) Interpretar obras de distintas épocas e estilos, como solista e en grupo, adecuadas ao nivel e con acompañamento de piano.
- g) Mostrar autonomía progresiva na resolución de problemas técnicos e interpretativos.
- h) Dominar o programa do curso.

#### METODOLOXÍA:

- Warm-ups Studies. Autor: James Stamp. Editorial Bim.
- Technical Studies for the Cornet. Autor: H. L. Clarke. Editorial Carl Fischer. Estudos 6 e 7.
- Lyrical Studies for the Trumpet. Autor: Concone. Editorial The Brass Press. Leccións 25 a 32.
- 24 Vocalizaciónes. Autor: M. Bordogny. Editorial Leduc. Leccións 1 a 12.
- 12 Estudos variados para Trompeta. Autor: P. M. Dubois. Editorial Leduc. Leccións 1 a 12.
- 5 Sos de Orquestra do Probespiel de Trompeta. Editorial Peters.
- Método completo para trompeta. Autor: J.B. Arban. Editorial Música Moderna.

Flexibilidade (páxina 42 a 44) \_\_\_\_\_ Exercicios 16 a 30.

Semicorcheas articuladas (páxinas 49, 51-56) \_\_\_\_ Exercicios 37 a 42 e 49 a 69.

Escalas (páxina 59 a 74) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 69.

Escalas menores (páxina 75) \_\_\_\_\_ Exercicios 70 a 78.

Escalas e tresillos cromáticos (76 a 86) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 31.

Preparación ao gruppetto (páxina 91 a 98) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 a 23.

Gruppetto (páxina 99 a 103) \_\_\_\_\_ Exercicios 30 a 35.

Dobre apoyatura (páxina 104 -105) \_\_\_\_\_ Exercicios 36 a 43.

Apoyatura simple (páxina 106 -107) \_\_\_\_\_ Exercicios 44 a 47.

Mordentes (páxina 108 ? 109) \_\_\_\_\_ Exercicios 48 a 54.

Portamento (páxina 110 - 111) \_\_\_\_\_ Exercicios 55 a 59.

Preparación ao trino (Páxina 111 a 113) \_\_\_\_\_ Exercicios 60 a 67.

Trinos (páxina 114 ? 119) \_\_\_\_\_ Exercicios 68 a 80.

Semitrino (páxina 120 a 122) \_\_\_\_\_ Exercicios 81 a 88.

Estudos de intervalos (páxina 129-130) \_\_\_\_\_ Exercicios 5 e 6.

Arpegios maiores e menores (páxina 144 a 146) \_\_\_\_\_ Exercicios 50 e 52.

Arpegios de 7ª de dominante (páxina 148) \_\_\_\_\_ Exercicio 54.

Arpegios de 7ª de diminuída (páxina 149 a 151) \_\_\_\_\_ Exercicio 55 a 61.

Dobre picado (páxina 180 a 182) \_\_\_\_\_ Exercicios 24 a 38.

Triplo picado (páxina 166 a 169) \_\_\_\_\_ Exercicios 47 a 62.

Ligado no picado (páxina 185 a 187) \_\_\_\_\_ Exercicios 9 a 20.

#### ESTILO E INTERPRETACIÓN CON ACOMPAÑAMENTO DE PIANO.

- Sonata VIII. Autor: A. Corelli . Editorial Ricordi.

- Morceau de concours. Autor: G. Pares. Editorial Andrieu.
- Suite. Autor: Baudrier. Editorial Leduc.
- Sonata. Autor: J. Hubeau. Editorial Durand.
- Concerto. Autor: F. Arutunian. Editorial Real Musical.
- Segundo só de concurso. Autor: T. Charlier. Editorial Schott.

Contidos mínimos para o terceiro curso:

- a) Estudo da técnica no seu conxunto.
- b) Traballo do transporte.
- c) Perfeccionamento dos diferentes tipos de ataque.
- d) Perfeccionamento da igualdade sonora e tímbrica nos distintos rexistros.
- e) Traballo das escalas ata 7 alteracións.

Contidos mínimos para o cuarto curso:

- f) Estudo da técnica no seu conxunto.
- g) Traballo do transporte.
- h) Análise básica das obras programadas.
- i) Profundar no estudo da agónica, dinámica e a lectura vista.
- j) Perfeccionamento da igualdade sonora e tímbrica nos distintos rexistros.

PROBA EXTRAORDINARIA DE SETEMBRO:

- Repentización dun fragmento musical proposto polo tribunal.
- O alumno deberá mostrar o dominio dos exercicios executando aqueles que o tribunal estime oportuno dos presentes na programación.
- Interpretación dunha obra elixida polo tribunal, das expostas no programa de estudos, con acompañamento do piano.
- Interpretación dunha obra de libre elección, das expostas no programa de estudos, con acompañamento de piano e de memoria.

- Interpretación dun ou varios sos de orquestra.

QUINTO E SEXTO CURSO DE GRAO MEDIO.

OBXECTIVOS:

O ensino durante o quinto e sexto cursos, terá como obxectivo contribuír a desenvolver nos alumnos as seguintes capacidades:

- a) Dominar non seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento.
- b) Utilizar con autonomía progresivamente maior vos coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: dicitación, articulación, fraseo, etc.
- c) Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas das diversas épocas e estilos, de dificultade adecuada a este nivel.
- d) Practicar a música de conxunto, en formacións camerísticas de diversa configuración e desempeñando papeis de solista con orquestra en obras de dificultade media, desenvolvendo así ou sentido dá interdependencia dous respectivos labores.
- e) Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para ou desenvolvemento dá memoria.
- f) Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior vos coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- g) Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos dá historia dá música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.

## CONTIDOS:

- a) Desenvolvemento da velocidade en toda a extensión do instrumento.
- b) Estudo do rexistro agudo.
- c) Estudo dos ornamentos (trino, grupetos, apoios, mordentes, etc.).
- d) Estudo da literatura solista do instrumento adecuada a este nivel.
- e) Afondamento en todo ou referente á articulación: estudo do dobre e triplo picado.
- f) Traballo de todos os elementos que interveñen non fraseo musical: liña, cor e expresión adecuándovos aos diferentes estilos, con especial atención ao seu estudo nos tempos lentos.
- g) Perfeccionamento da igualdade sonora e tímbrica nos diferentes rexistros.
- h) Iniciación á interpretación da música contemporánea e ao coñecemento das seus grafías e efectos.
- i) Estudo dos instrumentos afíns (fliscorno, bombardino e trombón alto e baixo).
- k) Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- l) Práctica da lectura a vista.
- m) Audicións comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas diferentes versións.
- n) Práctica de conxunto.

## CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

- a) Utilizar o esforzo muscular, a respiración e relaxación adecuados ás esixencias da execución instrumental. Con este criterio pretender avaliar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre

vos indispensables esforzos musculares que require a execución instrumental e ou grao de relaxación necesaria para evitar tensións que conduzan a unha perda de control na execución.

b) Demostrar ou dominio na execución de estudos e obras sen desligar vos aspectos técnicos dous musicais. Este criterio avalía a capacidade de relacionar vos coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.

c) Demostrar sensibilidade auditiva na afinación e non uso das posibilidades sonoras do instrumento. Mediante este criterio pretender avaliar ou coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.

d) Demostrar capacidade para abordar individualmente ou estudo das obras de repertorio. Con este criterio pretender avaliar a autonomía do alumnado e a súa competencia para emprender ou estudo individualizado e a resolución dous problemas que se lle susciten non estudo.

e) Demostrar solvencia na lectura a primeira vista e capacidade progresiva na improvisación sobre ou instrumento. Este criterio avalía a competencia progresiva que adquira ou alumnado na lectura a primeira vista así como a súa desenvoltura para abordar a improvisación non instrumento aplicando vos coñecementos adquiridos.

f) Interpretar obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo. Tratar de avaliar ou coñecemento que ou alumnado posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como ou grao de sensibilidade e imaxinación para aplicar

vos criterios estéticos correspondentes.

g) Interpretar de memoria obras do repertorio solista de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valorar ou dominio e a comprensión que ou alumnado posúe das obras, así como a capacidade de concentración sobre ou resultado sonoro das mesmas.

h) Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita ou texto musical. Este criterio avalía ou concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.

i) Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar ou desenvolvemento que ou alumnado alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade de autocrítica.

k) Presentar en público un programa adecuado ao seu nivel demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio pretender avaliar a capacidade de autocontrol e grao de madureza dá súa personalidade artística.

#### METODOLOXÍA:

- Warm-ups Studies. Autor: James Stamp. Editorial Bim.

- Technical Studies for the Cornet. Autor: H. L. Clarke. Editorial Carl Fischer.

Estudos 8, 9 e 10.

- 24 Vocalizaciones. Autor: M. Bordogny. Editorial Leduc. Leccións 12 a 24.

- 16 Estudos para Trompeta. Autor: E. Bozza. Editorial Leduc. Leccións 1 a 16.

- 5 Sós de Orquestra do Probespiel de Trompeta. Editorial Peters.

- Método completo para trompeta. Autor: J.B. Arban. Editorial Música Moderna.
- Flexibilidade (páxina 42 a 44) \_\_\_\_\_ Exercicios 16 a30.
- Trinos (páxina 114 ? 119) \_\_\_\_\_ Exercicios 68 a 80.
- Semitrino (páxina 120 a 122) \_\_\_\_\_ Exercicios 81 a 88.
- Cadencias (páxina 152) \_\_\_\_\_ Exercicios 1 ao 14.
- Oitavas e décimas (páxina 131) \_\_\_\_\_ Exercicios 8 ao 12.
- Estudos de intervalos (páxina 129-130) \_\_\_\_\_ Exercicios 5 e 6.
- Arpegios maiores e menores (páxina 144 a 146) \_\_\_\_\_ Exercicios 50 e 52.
- Arpegios de 7ª de dominante (páxina 148) \_\_\_\_\_ Exercicio 54.
- Arpegios de 7ª de diminuída (páxina 149 a 151) \_\_\_\_\_ Exercicio 55 a 61.
- Dobre picado (páxina 180 a 182) \_\_\_\_\_ Exercicios 24 a38.
- Triplo picado (páxina 170 a 174) \_\_\_\_\_ Exercicios 63 a 76.
- Estudos especiais de golpe de lingua (páxina188 a 190) \_\_Exercicios 1 a 11.
- 14 Estudos Característicos (páxina 193 a 207)

#### ESTILO E INTERPRETACIÓN CON ACOMPAÑAMENTO DE PIANO.

- Sonata Prima. Autor: G. B. Viviani. Editorial Billaudot.
- Morceau de concours. Autor: G. Pares. Editorial Andrieu.
- Rustiques. Autor: E. Bozza. Editorial Leduc.
- Sonata. Autor: J. Hubeau. Editorial Durand.
- Concerto. Autor: F. Arutunian. Editorial Real Musical.
- Sonata. Autor: P. Hindemith. Editorial Schott.
- Legende. Autor: G. Enesco. Editorial I. M. Company.
- Concerto en Mib. Autor: J. N. Hummel. Editorial Peters.
- Concerto en Mib. Autor: J. Haydn. Editorial Peters.
- Intrada. Autor: A. Honneger. Editorial Salabert.

## PROBA EXTRAORDINARIA DE SETEMBRO:

- Repentización dun fragmento musical proposto polo tribunal.
- O alumno deberá mostrar o dominio dos exercicios executando aqueles que o tribunal estime oportuno dos presentes na programación.
- Interpretación dunha obra elixida polo tribunal, das expostas no programa de estudos, con acompañamento do piano.
- Interpretación dunha obra de libre elección, das expostas no programa de estudos, con acompañamento de piano e de memoria.
- Interpretación dun ou varios sos de orquestra.

## METODOLOXÍA.

A metodoloxía trata sobre a forma de impartir os contidos e non simplemente polos métodos a empregar?. É fundamental no traballo cotián xa que o xeito de ensinar incide no rendemento do proceso de ensino e aprendizaxe.

Organización do tempo e do espazo.

En canto á organización do espazo, o máis destacado é a agrupación das clases colectivas, pois influirá de forma directa no seu desenvolvemento. O grupo máis interesante para estas clases é o pequeno, pois nos proporciona máis versatilidade.

Polas características da materia e dentro do marco legal, o aula onde se imparte a clase terá como mínimo 15m<sup>2</sup>. Ademais deberá estar provista de cadeiras, atrás e un espello para que o educando poida observar todo o que rodea á técnica no acto musical. Tamén un andel para poder crear unha biblioteca de aula e un panel de cortiza para poder colocar a información máis importante e interesante para o alumno.

En canto á distribución do tempo, o currículo establece que o alumno ten unha

hora de clase semanal. Neste contexto establecerase un ?planning? xeneral das clases onde se inclúa un tempo determinado para cada unha das partes a distribuír : arrequemento, textos, obras? De forma máis concreta planificarase o traballo diario nas Unidades Didácticas. Como referencia existirá un arrequemento de 5 a 10 minutos ao comezo da clase, continuando co traballo asignado a esa clase en relación á unidade didáctica a tratar.

Profesorado: principios metodolóxicos.

Un aspecto importante é que o alumno goce aprendendo e motívese. Outro é o de asegurar a construción dunha aprendizaxe significativa, para evitar que o proceso de ensino responda puramente a unha aprendizaxe repetitiva. O material de ensino débese relacionar de forma significativa e non arbitraria, para que chegue a asimilarse e integrarse na estrutura cognoscitiva do alumno, producíndose entón unha aprendizaxe significativa, sólido e duradeiro. A aprendizaxe significativa debe abarcar os contidos conceptuais, os de procedemento e os relativos a valores, normas e actitudes, para o que o alumno debe ter unha actitude favorable. A actividade non debe limitarse á manipulación ou acción externa sobre o instrumento senón ser tamén unha actitude interna que lle permita exporse interrogantes, e coa axuda do profesor, buscar estratexias para resolvelos. Habemos de ter en conta que os procesos de desenvolvemento e aprendizaxe son diferentes para cada alumno. Isto obriga ao profesor a planificar actividades que por unha banda atendan á totalidade do grupo e por outro recollan as súas necesidades individuais. Ademais, a medida que se ascende de curso, o nivel de esixencia e dedicación por parte do alumno deberá ser progresivamente maior.

A atención personalizada é outro punto, pois non todos os alumnos

desenvólvense igual e tampouco teñen as mesmas expectativas de futuro ou de proxección dos seus estudos. Debemos considerar a posibilidade de que o alumnado pode modificar o seu itinerario ao chegar ao superior cara a outras especialidades, debido á diversificación característica deste grao, que abarca especialidades máis específicas que as meramente instrumentais (por exemplo o ?Jazz?).

A interdisciplinariedad tamén é un elemento de gran importancia, pois as materias deben interrelacionarse para que sirvan de reforzo unas coas outras, punto que se denota na coincidencia ou similitude de obxectivos como en:

Historia da música, Análise, Orquestra ou Música de Cámara.

Non podemos esquecer a educación en valores. Esta, foméntase máis nos ensinos xerais pero o noso ensino debe servir de aumento e reforzo. Entre os puntos a destacar están:

? Educación moral e cívica. Toda actividade ha de contribuír ao desenvolvemento íntegro da persoa

? Educación para a paz. A música é unha ferramenta inmejorable

? Educación para a saúde. Nos nosos ensinos, este é un tema predominante pois o uso de hábitos de vida saudables inflúen directamente nas capacidades do propio alumno. A hixiene bucal e instrumental tamén é un tema importante a desenvolver, ata sería apropiado dedicar algunha clase completa a este tema.

? Educación para a igualdade. O principio de integración é importante para todos os alumnos que procedan de culturas diferentes, caso que se empeza a dar pola inmigración que está a collendo esta rexión.

? Educación ambiental. Edúcase aos alumnos no tema de contaminación sonora

? Educación do consumidor. Este é un punto importante, pois o gasto nos estudos de música, sobre todo en instrumentos, é considerable para algunhas familias. O bo consumir e a necesidade dunha procura previa antes da compra é esencial neste apartado.

? Educación sexual. Convén destacar o desenvolvemento da convivencia entre xéneros (homes e mulleres) e o respecto duns polos outros, pois a práctica da actividade musical implica unha igualdade a nivel físico e psicolóxico e polo tanto non debe existir unha discriminación entre os alumnos/as dunha mesma especialidade.

? Educación viaria. Este tema pode ser tratado especificamente para excursións ou actividades fose do aula.

Para rematar destacarei a utilización das T.I.C.(Tecnoloxías da Información e a Comunicación), pois o uso de internet é xa xeneralizado e hoxe en día é primordial para o desenvolvemento de actividades como probas, información sobre cursos e profesores, etc? e, desde logo, a linguaxe multimedia faise aínda máis imprescindible nos ensinos de música que noutras disciplinas, polo que, na metodoloxía a empregar, non deben faltar os diferentes medios de reprodución e comunicación audiovisual

Métodos didácticos.

Os métodos didácticos son sistemas desenvolvidos de aprendizaxe e estes empregámoslos como forma de impartir os contidos. Estas estratexias didácticas orientan a relación do alumno coa docencia e neste curso é especialmente importante, pois o título de grao medio posibilita ao alumno a exercer a docencia en escolas de música. Os métodos máis utilizados son :

- Método de proxectos: Este expón ao alumnado situacións complexas con

vistas a que intenten resolvelas dun xeito creativo, estimulando a imaxinación, a creatividade e a aplicación das súas propias experiencias. O alumno debe partir dunha globalización, e tamén debe ter en conta todos os datos coñecidos con vistas a confrontarlos para atopar a mellor solución posible.

- Aprendizaxe por descubrimento: A base deste traballo é observar e rexistrar información de forma sistemática, da que se poida extraer conclusións despois.

Non se trata de proporcionar directamente os coñecementos, senón de ensinarlles a manexar os que xa saben, con vistas a que eles mesmos poidan descubrir, coa axuda do profesorado, outras cousas.

- Método científico: Parte da formulación do problema, a formulación de hipótese, dedución das consecuencias, proba (das hipóteses), e introdución das conclusións extraídas na teoría inicial e reaxuste da hipótese.

No ensino que expoño os métodos a empregar serían a aprendizaxe por descubrimento e o método científico, dependendo das cousas que se vaian a ensinar. Tamén vou nomear unhas estratexias básicas para o desenvolvemento en clase, como: a) A participación activa do alumno no aula. b) O fomento do traballo en grupo para potenciar e favorecer a socialización dos alumnos. c) O evitar sancións negativas e favorecer a educación e o respecto. d) Promover no alumno a súa participación na planificación e na avaliación. , e e) O fomento da creatividade nos discentes.

Modelo de aprendizaxe.

O modelo de aprendizaxe a utilizar baséase na aprendizaxe significativa, desde o punto de vista constructivista da intervención pedagóxica; a partir dos coñecementos previos do alumnado, desenvólvense contidos de forma estruturada (e coherente), de maneira que a posibilidade de construír novas

aprendizaxe depende do xa apreso, tendo en conta que cada nova aprendizaxe aumenta a súa capacidade de aprender. Sobre a base deste principio, débense propiciar situacións motivadoras para o alumnado ou que favorezan a potenciación da motivación que sente ante a música, crear contextos de aprendizaxe que lles permitan ter presentes os contidos coñecidos, garantir a construción de aprendizaxes significativas e en espiral (a través da necesidade de recordar os coñecementos adquiridos previamente), e promover no aula un ambiente de intercambio e de colaboración como motor de aprendizaxe.

En relación cos medios didácticos a empregar, existen uns recursos didácticos para incrementar o proceso comunicativo, dado o carácter participativo e grupal da música :

- 1 ? Actitude positiva, tanto do docente ao impartir a clase como de escoita, atención e interese do alumnado.
- 2 Claridade de exposición: unha disertación non transmite tanto como unha serie curta de pautas concretas.
- 3? Trato adecuado, sen autoritarismo nin paternalismo por parte do profesorado.
- 4? Seguridade e confianza por ambas as partes, e
- 5? Contacto visual, especialmente nas actividades prácticas (vocal, instrumental)

Atención á diversidade.

Neste punto da programación non vou tratar da ANEE (Atención aos alumnos con necesidades educativas especiais) pois está colocada nun punto aparte. Aquí vou describir as medidas polas cales o profesorado pode intervir sobre o alumnado e así poder crear a última concreción da formulación curricular, o cal vaise definindo e concretando progresivamente a través do Proxecto Educativo de Centro e, aquí, a través da programación de aula. Desta forma, enténdense os procesos de ensino-aprendizaxe como un camiño durante o que se fai

preciso ofrecer respostas diferenciadas en función da diversidade dos receptores. Nos nosos ensinos, a atención á diversidade é fundamental, xa que intervén unha importante porcentaxe de aptitude, sen negar a importancia do ambiente sociocultural e familiar. En principio, a atención á diversidade pode partir das actividades cotiás, con vistas a obter datos sobre o xeito en que se manifesta o alumnado e establecer, a través da correspondente avaliación inicial ou diagnóstica, as súas aptitudes e carencias.

A adecuación do currículo á diversidade debe ter como último nivel de concreción as adaptacións das unidades didácticas ás necesidades educativas especiais de determinados alumnos que non poden obter unha resposta adecuada a través da programación do aula tal e como está deseñada.. A adaptación farase a través do bloque de obxectivos, contidos , criterios de avaliación, a adaptación das actividades e dos apoios necesarios para a realización das mesmas. Como último fin temos que observar a progresión do alumno desde o comezo do curso ata o final e avalialo tendo en conta a consecución dos obxectivos mínimos da materia.

Atención ao ANEE.

Trátase da Atención ao Alumnado con Necesidades Educativas Específicas, é dicir, a aqueles con discapacidade física ou psíquica ou outro tipo de condición que obrigue a un tratamento específico. Os arquetipos que podemos atoparnos e aos cales hai que prestar atención son :

? Alumnos zurdos. considerei oportuno mencionar este tipo de alumnos, porque, aínda que se trata dun curso moi avanzado, ha de terse en conta as particulares condicións de lateralidad que manifestan e que poden supor especiais dificultades en canto á posición en grupo, etc

? Estranxeiros. Os problemas máis usuais veñen dados pola comprensión do idioma e polas tradicións propias da súa cultura, de maneira que un feito en grao sumo habitual no aula puiden resultar para eles un gran obstáculo. O principio de integración pasa por coidar as actividades expostas, intentando aproveitar os coñecementos destes alumnos sobre determinados aspectos relacionados co currículo ademais de buscar a imitación para superar nun principio o idioma que non será un gran obstáculo polo carácter integrador que posúe ela mesma.

? Superdotados. Son aqueles que posúen aptitudes excepcionais e por iso son capaces dun rendemento superior á media. As estratexias de intervención educativa pasan pola explicación personalizada de por que se efectúa un exercicio que, aparentemente non ten ningún fundamento teórico, algo fundamental en ensinos nas que os contidos procedimentales priman sobre os conceptuais.

? Discapacitados. Este tipo de discentes son persoas que poden precisar dunha adaptación dos recursos materiais (talles como a necesidade de dispor un aula adaptada), ou unha adecuación dos elementos o currículo (reformulación dos obxectivos, co que iso supón de adaptación dos contidos e os criterios de avaliación). O tratamento dos discapacitados visuais levaría o adaptar a metodoloxía ao alumno, intentando buscar a imitación sonora e a explicación ao detalle.

## RECURSOS.

A metodoloxía trata sobre a forma de impartir os contidos e non simplemente polos ?métodos a empregar?. É fundamental no traballo cotián xa que o xeito

de ensinar incide no rendemento do proceso de ensino e aprendizaxe.

Organización do tempo e do espazo.

En canto á organización do espazo, o máis destacado é a agrupación das clases colectivas, pois influirá de forma directa no seu desenvolvemento. O grupo máis interesante para estas clases é o pequeno, pois nos proporciona máis versatilidade.

Polas características da materia e dentro do marco legal, o aula onde se imparte a clase terá como mínimo 15m<sup>2</sup>. Ademais deberá estar provista de cadeiras, atrás e un espello para que o educando poida observar todo o que rodea á técnica no acto musical. Tamén un andel para poder crear unha biblioteca de aula e un panel de cortiza para poder colocar a información máis importante e interesante para o alumno.

En canto á distribución do tempo, o currículo establece que o alumno ten unha hora de clase semanal. Neste contexto establecerase un ?planning? xeneral das clases onde se inclúa un tempo determinado para cada unha das partes a distribuír : arrefecemento, textos, obras? De forma máis concreta planificarase o traballo diario nas Unidades Didácticas. Como referencia existirá un arrefecemento de 5 a 10 minutos ao comezo da clase, continuando co traballo asignado a esa clase en relación á unidade didáctica a tratar.

Profesorado: principios metodolóxicos.

Un aspecto importante é que o alumno goce aprendendo e motívese. Outro é o de asegurar a construción dunha aprendizaxe significativa, para evitar que o proceso de ensino responda puramente a unha aprendizaxe repetitiva. O material de ensino débese relacionar de forma significativa e non arbitraria, para que chegue a asimilarse e integrarse na estrutura cognoscitiva do alumno,

producíndose entón unha aprendizaxe significativa, sólido e duradeiro. A aprendizaxe significativa debe abarcar os contidos conceptuais, os de procedemento e os relativos a valores, normas e actitudes, para o que o alumno debe ter unha actitude favorable. A actividade non debe limitarse á manipulación ou acción externa sobre o instrumento senón ser tamén unha actitude interna que lle permita exporse interrogantes, e coa axuda do profesor, buscar estratexias para resolvelos. Habemos de ter en conta que os procesos de desenvolvemento e aprendizaxe son diferentes para cada alumno. Isto obriga ao profesor a planificar actividades que por unha banda atendan á totalidade do grupo e por outro recollan as súas necesidades individuais. Ademais, a medida que se ascende de curso, o nivel de esixencia e dedicación por parte do alumno deberá ser progresivamente maior.

A atención personalizada é outro punto, pois non todos os alumnos desenvólvense igual e tampouco teñen as mesmas expectativas de futuro ou de proxección dos seus estudos. Debemos considerar a posibilidade de que o alumnado pode modificar o seu itinerario ao chegar ao superior cara a outras especialidades, debido á diversificación característica deste grao, que abarca especialidades máis específicas que as meramente instrumentais (por exemplo o ?Jazz?).

A interdisciplinaria tamén é un elemento de gran importancia, pois as materias deben interrelacionarse para que sirvan de reforzo unas coas outras, punto que se denota na coincidencia ou similitude de obxectivos como en: Historia da música, Análise, Orquestra ou Música de Cámara.

Non podemos esquecer a educación en valores. Esta, foméntase máis nos ensinos xerais pero o noso ensino debe servir de aumento e reforzo. Entre os

puntos a destacar están:

? Educación moral e cívica. Toda actividade ha de contribuír ao desenvolvemento íntegro da persoa

? Educación para a paz. A música é unha ferramenta inmejorable

? Educación para a saúde. Nos nosos ensinos, este é un tema predominante pois o uso de hábitos de vida saudables inflúen directamente nas capacidades do propio alumno. A hixiene bucal e instrumental tamén é un tema importante a desenvolver, ata sería apropiado dedicar algunha clase completa a este tema.

? Educación para a igualdade. O principio de integración é importante para todos os alumnos que procedan de culturas diferentes, caso que se empeza a dar pola inmigración que está acollendo esta rexión.

? Educación ambiental. Edúcase aos alumnos no tema de contaminación sonora

? Educación do consumidor. Este é un punto importante, pois o gasto nos estudos de música, sobre todo en instrumentos, é considerable para algunhas familias. O bo consumir e a necesidade dunha procura previa antes da compra é esencial neste apartado.

? Educación sexual. Convén destacar o desenvolvemento da convivencia entre xéneros (homes e mulleres) e o respecto duns polos outros, pois a práctica da actividade musical implica unha igualdade a nivel físico e psicolóxico e polo tanto non debe existir unha discriminación entre os alumnos/as dunha mesma especialidade.

? Educación viaria. Este tema pode ser tratado especificamente para excursións ou actividades fose do aula.

Para rematar destacarei a utilización das T.I.C.(Tecnoloxías da Información e a

Comunicación), pois o uso de internet é xa xeneralizado e hoxe en día é primordial para o desenvolvemento de actividades como probas, información sobre cursos e profesores, etc? e, desde logo, a linguaxe multimedia faise aínda máis imprescindible nos ensinos de música que noutras disciplinas, polo que, na metodoloxía a empregar, non deben faltar os diferentes medios de reprodución e comunicación audiovisual

Métodos didácticos.

Os métodos didácticos son sistemas desenvolvidos de aprendizaxe e estes empregámoslos como forma de impartir os contidos. Estas estratexias didácticas orientan a relación do alumno coa docencia e neste curso é especialmente importante, pois o título de grao medio posibilita ao alumno a exercer a docencia en escolas de música. Os métodos máis utilizados son :

- Método de proxectos: Este expón ao alumnado situacións complexas con vistas a que intenten resolvelas dun xeito creativo, estimulando a imaxinación, a creatividade e a aplicación das súas propias experiencias. O alumno debe partir dunha globalización, e tamén debe ter en conta todos os datos coñecidos con vistas a confrontarlos para atopar a mellor solución posible.

- Aprendizaxe por descubrimento: A base deste traballo é observar e rexistrar información de forma sistemática, da que se poida extraer conclusións despois. Non se trata de proporcionar directamente os coñecementos, senón de ensinarlles a manexar os que xa saben, con vistas a que eles mesmos poidan descubrir, coa axuda do profesorado, outras cousas.

- Método científico: Parte da formulación do problema, a formulación de hipótese, dedución das consecuencias, proba (das hipóteses), e introdución das conclusións extraídas na teoría inicial e reaxuste da hipótese.

No ensino que expoño os métodos a empregar serían a aprendizaxe por descubrimento e o método científico, dependendo das cousas que se vaian a ensinar. Tamén vou nomear unhas estratexias básicas para o desenvolvemento en clase, como: a) A participación activa do alumno no aula. b) O fomento do traballo en grupo para potenciar e favorecer a socialización dos alumnos. c) O evitar sancións negativas e favorecer a educación e o respecto. d) Promover no alumno a súa participación na planificación e na avaliación. , e e) O fomento da creatividade nos discentes.

Modelo de aprendizaxe.

O modelo de aprendizaxe a utilizar baséase na aprendizaxe significativa, desde o punto de vista constructivista da intervención pedagóxica; a partir dos coñecementos previos do alumnado, desenvólvense contidos de forma estruturada (e coherente), de maneira que a posibilidade de construír novas aprendizaxes depende do xa apreso, tendo en conta que cada nova aprendizaxe aumenta a súa capacidade de aprender. Sobre a base deste principio, débense propiciar situacións motivadoras para o alumnado ou que favorezan a potenciación da motivación que sente ante a música, crear contextos de aprendizaxe que lles permitan ter presentes os contidos coñecidos, garantir a construción de aprendizaxes significativas e en espiral (a través da necesidade de recordar os coñecementos adquiridos previamente), e promover no aula un ambiente de intercambio e de colaboración como motor de aprendizaxe.

En relación cos medios didácticos a empregar, existen uns recursos didácticos para incrementar o proceso comunicativo, dado o carácter participativo e grupal da música : 1 ? Actitude positiva, tanto do docente ao impartir a clase como de

escoita, atención e interese do alumnado. ?2 Claridade de exposición: unha disertación non transmite tanto como unha serie curta de pautas concretas.3?

Trato adecuado, sen autoritarismo nin paternalismo por parte do profesorado.4? Seguridade e confianza por ambas as partes, e 5? Contacto visual, especialmente nas actividades prácticas (vocal, instrumental) Atención á diversidade.

Neste punto da programación non vou tratar da ANEE (Atención aos alumnos con necesidades educativas especiais) pois está colocada nun punto aparte.

Aquí vou describir as medidas polas cales o profesorado pode intervir sobre o alumnado e así poder crear a última concreción da formulación curricular, o cal vaise definindo e concretando progresivamente a través do Proxecto Educativo de Centro e, aquí, a través da programación de aula. Desta forma, enténdense os procesos de ensino-aprendizaxe como un camiño durante o que se fai preciso ofrecer respostas diferenciadas en función da diversidade dos receptores. Nos nosos ensinos, a atención á diversidade é fundamental, xa que intervén unha importante porcentaxe de aptitude, sen negar a importancia do ambiente sociocultural e familiar. En principio, a atención á diversidade pode partir das actividades cotiás, con vistas a obter datos sobre o xeito en que se manifesta o alumnado e establecer, a través da correspondente avaliación inicial ou diagnóstica, as súas aptitudes e carencias.

A adecuación do currículo á diversidade debe ter como último nivel de concreción as adaptacións das unidades didácticas ás necesidades educativas especiais de determinados alumnos que non poden obter unha resposta adecuada a través da programación do aula tal e como está deseñada.. A adaptación farase a través do bloque de obxectivos, contidos , criterios de

avaliación, a adaptación das actividades e dos apoios necesarios para a realización das mesmas. Como último fin temos que observar a progresión do alumno desde o comezo do curso ata o final e avalialo tendo en conta a consecución dos obxectivos mínimos da materia.

Atención ao ANEE.

Trátase da Atención ao Alumnado con Necesidades Educativas Específicas, é dicir, a aqueles con discapacidade física ou psíquica ou outro tipo de condición que obrigue a un tratamento específico. Os arquetipos que podemos atoparnos e aos cales hai que prestar atención son :

? Alumnos zurdos. considerei oportuno mencionar este tipo de alumnos, porque, aínda que se trata dun curso moi avanzado, ha de terse en conta as particulares condicións de lateralidad que manifestan e que poden supor especiais dificultades en canto á posición en grupo, etc

? Estranxeiros. Os problemas máis usuais veñen dados pola comprensión do idioma e polas tradicións propias da súa cultura, de maneira que un feito en grao sumo habitual no aula puiden resultar para eles un gran obstáculo. O principio de integración pasa por coidar as actividades expostas, intentando aproveitar os coñecementos destes alumnos sobre determinados aspectos relacionados co currículo ademais de buscar a imitación para superar nun principio o idioma que non será un gran obstáculo polo carácter integrador que posúe ela mesma.

? Superdotados. Son aqueles que posúen aptitudes excepcionais e por iso son capaces dun rendemento superior á media. As estratexias de intervención educativa pasan pola explicación personalizada de por que se efectúa un exercicio que, aparentemente non ten ningún fundamento teórico, algo

fundamental en ensinos nas que os contidos procedimentales priman sobre os conceptuais.

? Discapacitados. Este tipo de discentes son persoas que poden precisar dunha adaptación dos recursos materiais (talles como a necesidade de dispor un aula adaptada), ou unha adecuación dos elementos o currículo (reformulación dos obxectivos, co que iso supón de adaptación dos contidos e os criterios de avaliación). O tratamento dos discapacitados visuais levaría a adaptar a metodoloxía ao alumno, intentando buscar a imitación sonora e a explicación ao detalle.

## RECURSOS.

Resulta innegable que hoxe en día contamos cunha serie de recursos que nos proporcionan unha serie importante de posibilidades que favorecen o proceso de ensino-aprendizaxe. Ao realizar a programación levei a cabo unha selección dos materiais idóneos para impartir os contidos que nos posibiliten alcanzar os obxectivos; devanditos materiais han de estar acordes tanto coa idade do alumnado como coa súa idoneidade á hora de traballar eses contidos, ademais de ser alcanzables (económica e tecnicamente). Pódese considerar que os recursos son un tipo de ferramenta de natureza diversa, empregadas tanto polo profesorado como polo alumnado, que facilitan o traballo dos contidos.

clasifiquei os materiais en dúas categorías:

- Materiais curriculares. Como o seu propio nome indica trátase de materiais relacionados co currículo, enfocados tanto ao alumno como ao profesor.

Posúen a condición de materiais curriculares:

- Os decretos de ensinos mínimos, así como os documentos curriculares da comunidade autónoma e do MEC.

- As resolucións da administración que se producen no sentido de ditar normas, aclarar instrucións, xurdidas na aplicación dos decretos.

- As secuencias de contidos, obxectivos e criterios de avaliación, sexan editadas pola administración ou por editoriais relacionadas cos temas educativos.

- As guías ou modelos que orientan ou facilitan a elaboración do proxecto curricular, da administración ou de editoriais concretas.

- Os exemplos de unidades didácticas realizados pola administración, editoriais, grupos de traballo ou docentes concretos.

- Recursos materiais. Son materiais de axuda para facilitar as actividades inherentes ao proceso de ensino-aprendizaxe. Poden ser:

a) Impresos (materiais de apoio, mapas conceptuais, dicionarios de música, obras,?). Posúen a condición de materiais impresos: - Os libros de texto, de consulta e de exercicios, tanto enfocados ao alumnado como ao profesorado. - Os dicionarios técnicos especializados(dicionarios de música e músicos). - As partituras, sexan obras, estudos, tratados técnicos, etc?-Outros materiais de apoio editados (láminas, atlas, guías de audición, enciclopedias, xogos,?)

É inevitable referirse á biblioteca do centro. A biblioteca podemos definila de forma simple como o lugar onde se gardan os libros, pero en realidade trátase de algo moito máis complexo; de feito, dada a natureza dos nosos ensinos combinaría tres posibilidades ao ser tanto ?biblioteca? como?videoteca? e ?fonoteca?. Desde o punto de vista didáctico, podemos considerar a existencia de dous tipos:

? A biblioteca de centro. Nela atoparemos todo tipo de materiais, ordenados nun espazo específico do centro e ao coidado dun encargado.

? A biblioteca de aula. Na que son específicos os materiais que a compón:  
partituras concretas, tratados técnicos e estudos, gravacións, etc?

b) Audiovisuais (gravacións de audio, vídeos, diapositivas, DVD,?).

Na actualidade estamos asistindo a unha increíble difusión no que a este tipo de medios refírese. Podemos clasificalos en tres categorías: material de audio, visual e audiovisual. É material visual o encerado, o rotafolios, os paneis de cortiza, o retroproyector e o proxector de opacos e filminas. Estes medios utilízanse para dar exemplos e explicar de forma rápida e eficaz todos aqueles aspectos que necesiten o acompañamento de imaxes. Tamén os poderemos utilizar para colocar noticias de interese ao alcance de todos.

O material de audio é fundamental pois nos serve como exemplo en moitas ocasións para que o alumnado escoite aos grandes intérpretes e as súas diferentes versións podendo logo comparalas. Este feito débese facer logo de abordar unha obra ou un estudo e de posuír a súa propia versión para que non lle inflúa a audición. O material de audio componse por todos aqueles elementos utilizados para a reprodución de audio como o prato giradiscos, o casete, o magnetófono ou o lector de discos compactos.

O material audiovisual componse polo magnetoscopio, o laser-disc ou o lector de DVD e para rematar o CD-ROM que é, hoxe en día, un formato moi válido.

c) Informáticos (programas de edición de partituras, cd-rom,?).

Os continuos avances no campo informático propiciaron a súa aplicación á música desde varios puntos de vista: a edición de partituras, a composición e a educación. O coñecemento destes medios é de suma importancia con vistas ao grao superior e tamén para a realización de exercicios para a materia como acompañamentos de obras cun só instrumento, esta forma de traballo é

importante para que o tutorando desenvólvese. Está claro que unha materia complementaria como informática musical dentro do centro sería de gran axuda.

d) Metrónomo e afinador. Por unha banda, o metrónomo axudarlle ao discente a mellorar e comprender a importancia de manter o ?tempo?e por outra banda axudarlle a estudar dunha forma disciplinada para obter velocidade e claridade no ?doaté?. O afinador é imprescindible para conseguir unha boa precisión na afinación e na relación dunhas notas con outras.

e) Medios extraescolares. Refírense a recursos didácticos empregados fose do horario lectivo como concertos, saídas didácticas, cursos, conferencias, exposicións e museos, todos eles enfocados para facerlle ver ao alumno a importancia de formarse cunha cultura xeral e non só interesarse polo propio instrumento.

#### MODELO DE AVALIACIÓN E RECUPERACIÓN DE MATERIAS PENDENTES.

A avaliación é unha actividade sistemática e continua integrada no proceso educativo. O seu obxectivo é proporcionar a máxima información sobre o proceso de ensino-aprendizaxe para melloralo, reaxustar os seus obxectivos, revisar críticamente plans e programas, métodos e recursos, e facilitar a máxima axuda e orientación aos alumnos. A avaliación do alumno será sempre individualizada, fixando as metas que debe alcanzar, a partir de criterios derivados da súa situación inicial (avaliación inicial ou diagnóstica). Tamén será unha avaliación continua, que comeza co propio proceso educativo. Á vez que integradora, esténdese ao longo do proceso educativo, tendo como principais características o seguimento continuo da actividade e a retroalimentación. Esta avaliación continua é complementada coas avaliacións mensuais e trimestrais,

polo que o profesor pode determinar unhas probas ou audicións en clase. Non habemos de esquecer a avaliación formativa que sería a avaliación propia do proceso de ensino-aprendizaxe, con vistas a rexistrar a situación momentánea da aprendizaxe do alumnado (observación sistemática e probas de diferente natureza). Os procedementos de avaliación a empregar han de estar relacionados cos obxectivos e cos criterios de avaliación de maneira que uns explícanse en base aos outros. Para rematar nomearei a avaliación sumativa ou final que determina se os obxectivos propostos foron alcanzados ou non, polo que nos permite medir o resultado final da aprendizaxe en todo o que concierne ao proceso educativo.

Para incluír ao alumno dentro do propio sistema de avaliación, farase uso da auto-avaliación, a co-avaliación e a heteroevaluación. Mediante a auto-avaliación o alumno asumirá o traballo realizado e as carencias que posúe ao avaliarse a el mesmo, este punto quedará apoiado coa co-avaliación que se realizará entre alumno e titor e que contribúe á cooperación necesaria para alcanzar un modelo de calidade. A heteroevaluación suporá que o propio profesor avalíe ao discente cos criterios propios expostos na programación.

No grao elemental as cualificacións serán:

A cualificación neste grao expresarase mediante a escala numérica de 1 a 10 sen decimales, considerándose como positivas aquelas notas iguais ou superiores a 5, e negativas as inferiores a devandita cifra.

No grao medio a cualificación negativa de dúas ou máis materias supón a non promoción ao seguinte curso. A cualificación negativa dunha soa materia si permitirá a promoción. A cualificación neste grao expresarase mediante a escala numérica de 1 a 10 sen decimales, considerándose como positivas

aquelas notas iguais ou superiores a 5, e negativas as inferiores a devandita cifra. A permanencia no grao será de 8 anos como máximo non podendo permanecer máis de tres anos en cada ciclo, nin máis de 2 en cada curso. A recuperación da materia pendente intentarase no primeiro trimestre do curso seguinte mediante repaso de exercicios e algúns exercicios complementarios para asegurar coñecementos e para reforzar destrezas, e ata para potenciar actitudes. O verdadeiro fin da recuperación é evitarlle ao alumno o fracaso e motivalo para conseguir del máis traballo. Como conclusión final cabe dicir que do mesmo xeito que a avaliación é continua, tamén o é a recuperación.

#### TUTORÍA.

A tutoría dos alumnos está a cargo do profesor de instrumento ao que pertencen. O horario non lectivo do profesor inclúe 2 horas semanais destinadas á atención de pais e alumnos. A tutoría nos conservatorios ten un carácter diferente á educación secundaria ao tratarse de clases individuais, e por iso, dentro da tutoría informarase cun carácter especial aos pais sobre os problemas e progresos que haxan realizados os seus fillos.

Estas horas están consignadas nos horarios individuais e nos xenerais do centro e están dedicadas a atender e resolver posibles dúbidas ou suxestións que poidan xurdir ao longo do curso. Ademais, tamén se utilizaron algunha vez para dar clases de apoio a aqueles alumnos que o necesitaron ou que o solicitaron.

#### OBRAS DE ACCESO DIRECTO A Un CURSO DE GRAO ELEMENTAL.

Para entrar noutro curso diferente a 1º de grao elemental de interpretarán 3 obras ou 2 obras e un estudo escollidos entre os pertencentes ao curso anterior ao que se quere acceder. Unha destas obras será, obrigatoriamente,

interpretada de memoria.

#### OBRAS DE ACCESO DIRECTO Ao PRIMEIRO CURSO DE GRAO MEDIO.

Para acceder ao grao medio teranse que interpretar 3 obras ou 2 obras e un estudo a escoller. Unha destas obras será, obrigatoriamente, interpretada de memoria.

Como referencia se inclúe esta lista:

- Peza para concurso. Autor: L. Picavais. Editorial Billaudot.
- Fantasieta. Autor: M. Bitsch. Editorial Billaudot.
- Suite N°2 . Autor: G. P. Telemann. Editorial Billaudot.
- Badinage. Autor: E. Bozza. Editorial Leduc.
- Arlequinada. Autor: A. Beauchamp. Editorial Leduc.
- Sonata en Sib. Autor: J. B. Laeillet. Ed.Billaudot.
- Gamiere. Autor: G. Friboulet. Editorial Leduc.
- Sonata en Fa. Autor: A. Corelli. Editorial Billaudot.
- Intrada et Rigaudon. Autor: H. Purcell. Editorial Billaudot.
- Sonata. Autor: F. Veracini. Editorial Billaudot.
- Andante et allegro moderato. Autor: R. Gaudron. Editorial Billaudot.

#### OBRAS DE ACCESO DIRECTO A Otro CURSO DE GRAO MEDIO.

Para entrar noutro curso diferente a 1º de grao medio de interpretarán 3 obras ou 2 obras e un estudo escollidos entre os pertencentes ao curso anterior ao que se quere acceder. Unha destas obras será, obrigatoriamente, interpretada de memoria.